

ΕΞΟΡΚΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΜΑΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΔΕΣΜΟΙ ΕΚ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ὑπο

ΓΕΩΡΓ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ

Οἱ δημοσιευόμενοι κατωτέρω ἐξορκισμοί, κατάδεσμοί καὶ λοιποὶ μαγικοὶ τρόποι προέρχονται ἐκ τριῶν κρητικῶν χειρογράφων, τὰ ὅποια χρονολογοῦνται μὲν ἐκ νεωτέρων χρόνων, διὰσώζουσι δ' ὅμως παλαιότεραν παράδοσιν.

Α'.

Χειρόγραφον ἐκ τοῦ χωρίου Κατσιδώνι τῆς ἐπαρχίας Σητείας, ἀνήκον ἄλλοτε εἰς τὸν πρὸς μητρὸς πάππον μου Κωνσταντῖνον παπᾶ Μιχαὴλ Παπαδάκην, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐγράφη ὑπερμεσοῦντος τοῦ 19^{ου} αἰῶνος. Τὸ χειρόγραφον εὑρίσκεται τώρα εἰς χεῖράς μου, δηλοῦται δ' ἐνταῦθα διὰ τοῦ Α. Τοῦτο, ἐκ κοινουῦ χάρτου $0,16\frac{1}{2} \times 0,10$ μετὰ ἐξωφύλλων ὁμοίως ἐκ κοινουῦ χάρτου, ἀποτελεῖται ἐξ ἑννέα φύλλων ἄνευ σελιδώσεως. Ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὡς καὶ μεταξὺ τῶν φύλλων 7 καὶ 8, ἔχουν ἀποσπασθῆ ἀρκετὰ φύλλα. Ἐκτὸς τῶν δημοσιευομένων κατωτέρω μαγικῶν κειμένων περιέχονται ἔτι ἐν αὐτῷ:

φ. 1α - 2α «Ἐγκώμια τοῦ Ἁγίου Γεωργίου»

φ. 2β Ἐγκώμια «τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος»

φ. 3α Συνταγὴ «διὰ λοῦστρο» δηλ. πρὸς βαφὴν καὶ στίλβωσιν ἐπίπλων.

Τὸ χειρόγραφον σχετικῶς καθαρογραφημένον ἐγράφη κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα, ὡς δύνатаί τις νὰ διακρίνη ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ χρώματος τῆς χρησιμοποιηθείσης μελάνης καὶ τῆς ἐπιμελείας μετὰ τῆς ὁποίας ἐγράφησαν ἑκάστοτε τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα.

Ὁ ἀντιγραφεὺς, ἄγνωστον ἐκ ποίου χειρογράφου ἀντέγραψε, δὲν τηρεῖ τοὺς κανόνας τῆς ὀρθογραφίας καὶ ἔχει μεταβάλλει εἰς τινὰς περιπτώσεις τὴν οὐσιαστικὴν μορφήν λέξεων τινων: σ. 65 ἀρ. 6 στ. 2 *κάλεγμα*, στ. 6 *γρούνα*, σ. 66 ἀρ. 7 στ. 8 καὶ 12 *μούτρας*, καταγράφει δὲ φωνητικῶς κατὰ τὴν διάλεκτον τῆς Κρήτης συμφωνικὰ συμπλέγματα ἐντὸς τῆς λέξεως, ὡς καὶ τὴν ἠχηρὰν προφορὰν ἐν τῇ λέξει τοῦ ἀρχικοῦ ἀήχου φωνήεντος (κ, π, τ) διὰ τῆς ἐπιδράσεως κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ τελικοῦ ν τῆς προηγουμένης λέξεως. Οὕτω:

σ. 61, στ. 3 τον ντίλον· σ. 61 στ. 18, 23, 24, σ. 62, στ. 29, 35, σ. 66, στ. 9, 13, 15 κ. ἄ., Ἀρχάγγελος - ον - ους· σ. 66 στ. 8 ἐμπρουχίσθισαν σ. 62, στ. 29, 35 ανιγγυλόν - α σ. 61, στ. 24 τὸν γκόσμον σ. 62, στ. 43 ἀνγκέλον 40 μην μπροσφαύσο 46 φάλαγκα σ. 62, στ. 4 τὸν μπρόδρομον· σ. 65, στ. 12 κόνμπο· σ. 66, στ. 5 τὴν μπίλην 14 τὸν μποταμόν· σ. 67, στ. 22 τὴν γκολοκίθα κ. ἄ. Τὰς διαφορὰς ταύτας δὲν διετήρησα κατὰ τὴν ὀρθογραφικὴν μεταγραφὴν τῶν ἐκδιδομένων κατωτέρω κειμένων.

1.

Διὰ τοὺς Γελλοῦδες.

φ. 3β

IN	BI
1Σ	XC
NI	KA

5

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι. Τοῦτον τὸν τίλον δαίμονες φρίττουσι. Χριστὸς Χριστιανῶν χάρις χαρίζει Θεὸς Θεοῦ θεῖον θέαμα· εὔρες εὔρημα Ἐλένη ἐν τῷ σταυρῷ τόπος κρανίον παράδεισος γέγονεν. Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου Θεοῦ. Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον καὶ βοήθησον τὸν δοῦλόν σου δεῖνα, ὁ δεῖνα καὶ τὸ τέκνον(ν) τὸ δεῖνα αὐτῶν. Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου Εὐαγγελίου. Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις. Ἐκ τοῦ κατὰ Μᾶρκον ἁγίου Εὐαγγελίου. Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων || ἡμῶν πραγμάτων. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. Χριστὸς μεθ' ἡμῶν στήτω.

φ. 4α

15

Ὡς ἐξήρχετον ὁ Ἀρχάγγελος τοῦ Θεοῦ Μιχαὴλ ἀπὸ τοὺς οὐρανοῦς, τοῦ ὑπῆντησεν ἢ μιὰ καὶ ἀκάθαρτος Γελλοῦ καὶ εἶχε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς κάτωθεν ἕως τοὺς πόδας αὐτῆς καὶ τὰ ὀνύχι(α) αὐτῆς σιδηρᾶ καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῆς πιθαμὲς δέκα καὶ οἱ ὀφ(θ)αλμοὶ αὐτῆς πίδηλοι ὡς φλόγα καμίνου καὶ ἡ φλόγα αὐτῆς ἤρχετον ἐξωθε(ν) τοῦ στόματος αὐτῆς. Λέγει τῆς ὁ Ἀρχάγγελος. Ὡ μιὰρὸν καὶ ἄσεμνον γύναιον, πόθεν ἔρχεσαι καὶ πόθεν ὑπάγεις. Λέγει πρὸς τὸν Ἀρχάγγελον. Ἐγὼ ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον ὡς δράκαινα καὶ

5 εὔρημα χφ. 12 τοῖς διώρθωσα: τίς χφ. 13 διήγησις χφ. 20 τονίχι χφ. σιδίρι χφ. μεταγενεστέρᾳ διόρθωσις ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρὸς εἰς τὸ χφ: σιδίρα.

ρ. 4β

ὡς μαροτέκτονη, ἵνα δένδρη || ξεριζώσω καὶ τετράποδα ἀφανίσω, πηγὰς καὶ λίμνας ξηράνω καὶ παρθένους μηχανήσω καὶ τὰς ἐγγαστριωμένας γυναῖκας ἀποβληθὲν καὶ τὸ γάλα αὐτῶν φρούξω. Καὶ ὡς ἔτεκεν ἡ Κυρία Θεοτόκος τὸ〈ν〉 λόγον τῆς ἀληθείας εἰσηλθὼν πόνοι σὲ αὐτὴν καὶ ἐγὼ ἔστρεψα πλαμερῆ. Λέγει τῆς ὁ Ἀρχάγγελος τοῦ Θεοῦ. Ἀνήγγειλόν μοι τὰ γὰρ δώδεκα ἡμισύν

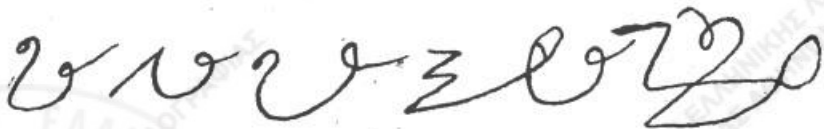
30 σου ὀνόματα, ἵνα μὴ σὲ βασανίσω. ἀποκριθεῖς〈α〉 λέγει. Τὸ γὰρ α : ὄνομα καλεῖται μαρά, τὸ β : καλεῖται Γελλοῦ, τὸ γ : καλεῖται ἀβυζοῦ, τὸ Δ : καλεῖται παταξαρέα, τὸ Ε : καλεῖται μορφωτοῦ, τὸ ζ : καλεῖται στρίγλα, τὸ η : καλεῖται μαρετοῦ, τὸ θ : καλεῖται ἀναθαρθόψευον, τὸ ι : καλεῖται λυπούσαν, τὸ κ : καλεῖται ἀτεκνοῦσα, τὸ λ : καλεῖται βρεφοπνίκτρα, τὸ γὰρ ἡμισὺν μου ὄνομα κα

ρ. 5α

35 λεῖται ἡματοπίνουσα. Ἀνήγγειλά σου, Ἀρχάγγελε τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ μὲ βασανίσῃς καὶ μὰ τοὺς τρεῖς ὄλους τοὺς || οὐρανοὺς καὶ μὰ τὰ ἄγια γράμματα ἃ εἰν' σοῦ γεγραμμένα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἡλίου καὶ οὐδεὶς ἀναγινώσκει αὐτά. Κύριος ὁ Θεός, καὶ μὰ τοὺς τρεῖς〈ς〉 σου Ἀρχαγγέλους, κρατοῦντας τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ τὸν ἀσάλευτον καὶ ὅπου κεῖται καὶ ἀναγινώσκεται τὸ φυλακτά-

40 ριον τοῦτο, νὰ μὴν προσψάσω εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ φεύξομαι ἀπὸ τὸν οἶκον ἐκεῖνον ἕως μίλια σαράντα πέντε καὶ τὸ τέκνον αὐτῶν ὁ δεῖνα. Ἐξορκίζω σε τὸ πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀοράτου θεοῦ Σαβαώθ, ἐξορκίζω σε εἰς τὰ ἐννέα τάγματα τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἐξορκίζω σε καὶ ἐπιτάσσω σε εἰς τὴν αἰώνιον κόλασι〈ν〉, ἣν μέλλεται κληρονομησαὶ αὐτὴν ἐν τῇ

45 ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐξορκίζω σε ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου σὺ〈ν〉 παντί σου τὴν φάλαγγα καὶ τὲς πανουργίες σου, νὰ ἀπέχης ἀπὸ τὸν οἶκον τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα καὶ τέκνων αὐτῶν ὁ δεῖνα.

2.

ρ. 5β

Θ	Θ	Θ
Ι	Χ	Ο
Ν	Κ	Α

Ἐξορκίζω σε μαγεία, γλωσσοφαγία, καταλαλία, περιεργία καὶ πᾶν κακὸν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἄχραντον αὐτοῦ μητέραν τὴν ὀδηγήτρια καὶ εἰς τὸν μέγαν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομον καὶ εἰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, Γαβριήλ,

5 Οὐρουήλ καὶ Ροφαήλ, Ἀδωναί, ἀλλ' ὡς δούλη τοῦ θεοῦ (τοῦ) παντοκράτο-

31 γελὸν χφ. 32 παταξαρέα χφ. 37 ἀησοῦ χφ. αὐτὰς χφ. 44 ἦν διώρθωσα : ὄν χφ. 46 τὸν νικόν χφ. Ἀριθ 2, 5 Ἀδωναί διώρθωσα : ἠδόνασι χφ.

1) Θ(σοῦ) Θ(εῖον) Θ(έμα).

φ. 6α

ρος, ἔξελθε καὶ ἀναχώρησον πᾶν κακὸν καὶ πᾶσα μαγεία καὶ γλωσσοφαγία, νὰ
 λίπης ἀπὸν τὸν δούλον τοῦ θεοῦ ὁ δεῖν(α) κᾶν ζῆλος καὶ φθόνος καὶ κατα-
 λαλία καὶ πάλιν ὀρκίζω σε εἰς τὰ Χερουβείμ καὶ Σεραφεείμ, εἰς ὀνόματα καὶ
 εἰς πᾶν δύναμιν καὶ εἰς τοῦ(ς) δώδεκα Ἀποστόλους καὶ εἰς τοὺς μάρτυρας
 καὶ εἰς τοὺς πρεσβυτέρους || ψαλμοκαρδίας, σκελίσματα, ἐξυπάσματα, κακὴν
 γυναικα, παρακαθίστρα, βρεφοπνίκτρα, κακὴν ὀργή καὶ ἀνεμομποδίστρα, κακὰ
 ζῶα, κακὰ στόματα, κακὴν ὀργή, περιεργίας καὶ πᾶν καὶ πᾶσαν κακὴν γυ-
 ναῖκα καὶ πᾶσαν γλωσσοφαγία, νὰ λίπης, νὰ λίπης ἀπὸν τὸν δούλον τοῦ
 θεοῦ ὁ δεῖνα

ς μ ν κ λ ς μ ν μ τ φ β̄¹⁾

θεοῦ ἡμῶν ἀμήν.

3.

φ. 6β

$\frac{\overline{\Gamma\text{C}}}{\overline{\text{NI}}}$ | $\frac{\overline{\text{XC}}}{\overline{\text{KA}}}$ · $\frac{\overline{\varphi}}{\overline{\tau}}$ | $\frac{\overline{\theta}}{\overline{\tau}}$ ²⁾ Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ
 ἁγίου πνεύματος. Ἀμήν. Ἐπὶ δένω καὶ χαλινώνω
 καὶ λεπιάζω καὶ τυφλώνω τὸν κάτη καὶ τὴν κάτα,
 τὸ βίτσιλο καὶ τὴ βιτσιλα καὶ τὸν χιλιάδελφο καὶ ὅλα τὰ κακὰ ἔχρη ὀγιά νὰ
 5 μὴ μποροῦ νὰ ματώσουν, πνίξουσιν καὶ νὰ φάσι τὰ ζῶα, τὰ ρίφια, τὰ ἀρνία
 τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ ὁ δεῖνα.

Handwritten symbols and characters, including Greek letters and symbols like alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, rho, sigma, tau, upsilon, phi, chi, psi, omega, and various combinations.

Handwritten symbols and characters, including Greek letters and symbols like alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, rho, sigma, tau, upsilon, phi, chi, psi, omega, and various combinations.

¹⁾ Στ(ῶ)μ(ε)ν κ(α)λ(ῶ)ς στ(ῶ)μ(ε)ν μ(ε)τ(ᾶ) φ(ό)βον.

²⁾ φ(ῶ)ς (Χριστ)οῦ φ(έ)γγει T = π; (ᾶ)σι.

3 u r p x i b b b o x b b 1)

7 o b b b b b ☆ b b

φ u ρ d r 2)

φ. 7 α

☆ ☆ ☆ ☆ ρ o r x x x

$\frac{IC/XC}{NI/KA}$ ρ a ω ρ ρ/φ

‘Αγιοι πάντες, άγιοι μ̄ ᾱ, άγιε Μάμα, βοήθησον τοῡ δούλου τοῡ θεοῡ ο̄ δ(είνα) τὰ ζ̄ωα από παντός είδους πονηροῡ.

4.

Διά να μη̄ δεηθῆ άνδρόγυνο, γραφρο τες κάτωθεν χαρακτηρες νᾱ τσοῑ βασιτᾶ ἢ γυνῆ εις τὸ δεξιὸν μπράτσο.

7 o 7 o 7 o B b b

Νικη ρ ε ω ☆ ☆ ☆ b 7 o ☆

“Ετερον εις τον̄ άνδρα νᾱ τσοῑ βασιτᾶ εις ζεφβὸ μπράτσο.

φ. 7 β

$\frac{\bar{x}}{b} \mid \frac{c'}{e} \quad \frac{IC}{\nu i} \mid \frac{XC}{\kappa \acute{\alpha}} \quad \frac{\bar{\mu}}{e} \mid \frac{\bar{\chi}}{\lambda} \quad \frac{o}{x} \mid \frac{\rho}{\lambda} \quad \frac{\bar{\rho}}{\xi} \mid \frac{\lambda}{\lambda} \quad \bar{x} \quad \bar{\tau} \quad c'$

- 1) Στ(ῶμεν) κ(α)λ(ῶς) φ(όβω) Χ(ρ)ι(στοῦ). [Τὰ πρώτα ἕξ γράμματα.]
- 2) Σφ(ρ)αγ(ις) μ(ε)γάλ(ου) Σ(ο)λλ(ομῶν)τος.
- 3) κ(όσμο)ς β(άσις) ἔ(χει).
- 4) Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς Νικᾶ.
- 5) μ(ετὰ) Χ(ριστοῦ) ἔλ(έησον) ἢ ἔλ(εος);
- 6) Ο(ύ)ρ(ανοῦ) κλ(έος).

ὁ Θεὸς Θεὸν Θεὸν καὶ κύριος τῶν κυρίων καὶ βασιλεὺς τῶν βασιλευ-
όντων, γενοῦ τε βοηθὸς εἰς τοὺς δούλους σας

ωδιδι ε

ⲟⲓⲛ ⲉ ⲛⲟ ⲛⲟⲛ ⲛⲟⲛ ⲛⲟⲛ ⲛⲟⲛ
ⲟⲓⲛ ⲉ ⲛⲟ ⲛⲟⲛ ⲛⲟⲛ ⲛⲟⲛ ⲛⲟⲛ

5.

Τὸ μέγα μυστήριον τοῦ θανάτου τὸ ἤκουσεν ὁ Λάζαρος καὶ ἀναστάθην
βρέφος, ἔξελθε ἐκ λάκκου μητρικοῦ, ἔξελθε, βρέφος, καλεῖ σε 2: δύο.

6. 1)

φ. 9β

Διὰ τὰ δέσμη β[ιτοί]λα.

Παράδειγμα τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Ὁ ἅγιος Μάμαντος κάλεσμα ἔκαμε
καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους ἐκάλεσε καὶ ὁ ἅγιος Μάμαντος μηδὲ ἔτρωγε μηδὲ
ἔπινε μόνο τὸν Θεὸν ἐδόξαζε καὶ ὁ δεσπότης Χριστὸς τὸν ἐρώτησε. Τί ἔχεις,
5 ἅγιε Μάμαντε, μηδὲ τρώεις μηδὲ πίνεις μόνο τὸν Θεὸν δοξάζεις. Ἄρνι καὶ
ρίφι ἐμέριονα καὶ εἰς ἄγριο βουνὶ τὸ ἔβροσκα καὶ εἰσὲ μαρμαρένια γούρινα τὸ
ἐπότιζα καὶ εἰς ἀργυρῆ κασέλα τὸ ἔβανα καὶ ἐπέρασε τὸ μαλλιαρὸν πουλὶ
καὶ μοῦ τὸ ἐπῆρε καὶ δὲν εὐρέθη ἄνθρωπος βαπτισμένος, μρωμένος καὶ
ἀπὸ τὰ ἅγια μυστήρια περασμένος τὰ δέση τοῦ καλοῦ πουλιοῦ τὴν μύτην
10 του, τὰ δέση τὰ δούχιαν του, τὰ δέση τὰς τζιούντας 2) τῶν περουργῶν του.

φ. 9α

Θὰ τὰ εἰπῆς τρεῖς βολές τοῦτα τὰ τρία λόγια καὶ τὰ δένη εἰς κάθε λόγο
ἓνα κόμπο δπου τὰ γενοῦν κόμπιοι ἐννέα || εἰσὲ κόκκινο κλῶνο μετὰξι καὶ εἰς
ἀγρολαίας κλῶνο· ἡ ἀγρολαία τὰ εἶναι εἰς μέρος ὅπου τὰ μὴν ἀνεδιάζη ἡ
θάλασσα. Καὶ ὡς δὲν θωρεῖ ἡ ἀγρολαία τὴν θάλασσα ἔτσι καὶ ἐσεὶς βιτοίλας
15 τὰ μὴν ἔχετε ὀμμάτια τὰ κοιτάζετε τοῦ τὰδε τὰ ἄρνιαν του καὶ τὰ ρίφιαν του

1 B|||λα χφ. 2 κάλεσμα χφ. 6 εἰς σε χφ. 6 γούρινα χφ. 12 ἓς σε χφ.

1) Τὰ ὑπ' ἀρ. 6 καὶ 7 δημοσιευόμενα κείμενα εἶναι καταγεγραμμένα κατ' ἀντίστροφον
σειρὰν τῶν σελίδων τοῦ χειρογράφου.

2) ἀρθρώσεις, ἄρμοι (ἰταλ. giunta).

ἕως ἓνα χρόνο καὶ ἐγὼ σὰς προστάζω ἀπὸ ἀνατολῆ ἕως δύοσι τὰ νότια καὶ τὰ βρομερὰ νὰ εἶναι ἐδικά σας.

Ὅταν θὰ τοὶ δέσης νὰ εἶναι ἡμέρα Σάββατο, ὅτα(ν) βοντᾶ ὁ ἥλιος, ὀ(ταν) ρίπτη τοὶ ἀκτῖνες καὶ νὰ εἶναι αὐξήσις τῆς σελήνης, εἰς μετάξι κόκ-
20 κινω ὡς θὰ τό ᾄχουν βγαρμένο ἀπὸν τὸν τόρο καὶ νὰ διπλώσουν τὴν μπε-
λονιά, νὰ τὸ ζερβοκλώση μιὰ κόρη ὅπου νὰ μὴν ἔχη θωρῶντα τὰ συνήθειά τζη.

Τέλος

7.

φ. 8β

Διὰ νὰ διαβάσης τὸ βλοητὸ νὰ γράνη.

Ἀρχὴ τοῦ Εὐλόγητοῦ. μετὰ τὸ εὐλογητὸν τὸ τρισάγιος. τὸ δόξα πατρί, τὸ πάτερ ἡμῶν, τὸ ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, δόξα πατρί καὶ νιῶ. Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποιθάμε(ν) καὶ νῦν τῆς ἐσπλαχνίας τὴν
5 πύλην, τὸ Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆ(ς) μου : εἰς τρεῖς, καὶ ὅταν τὸ δια-
βάσης ἡμέρα Σάββατο καὶ αὐξήσιν τῆς Σελήνης.

Τὸ καλὸν ἀγαθὸν Εὐλόγητὸν εἰς τὰς λιβάδας ἔπεσε, ἑπτὰ ἀμνάδας εὐ-
ρηκε, τῶν ἑπτὰ τὰς μήτρας ἔφαγε καὶ τὰς γλώσσας, ἐμπρουχίσθησαν, ἐμουγ-
κίσθησαν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἐγανάκτησαν καὶ τὸν Ἀρχάγγελον Μιχα(ή)λ ἐπε-
10 ρώτησα : τί ὁ ἥλιος ἔδυνε, τὰ ἄστρα ἐθαμπώθησα(ν), καὶ ὁ Ἀρχάγγελος εἶπε :
τί μὲ ἐπερωτᾷς, Κύριέ μου τὸ καλὸν ἀγαθὸν Εὐλόγητὸν εἰς τὰς λιβάδας ἔπεσε,
φ. 8α ἑπτὰ ἀμνάδας εὐρηκε, τῶν ἑπτὰ τὰς μήτρας ἔφαγε || καὶ ὁ κύριος λέγει πρὸς
τὸν Ἀρχάγγελον ρῦπον αὐτὸ εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης οὐρανόθεν ἔρριψαν
αὐτὸ ἔξω, καὶ πάλι τοῦ ἡλίου, δι' οὗ τῶν ἀστρον θαμπωθέντω(ν), τῶν πο-
15 ταμῶν σφ(ρ)αγισθέντων, τῶ(ν) δέντρο(ν) συσταθέντω(ν) καὶ τὸν Ἀρχάγγε-
λον ἐπερωτῆσε τί ὁ ἥλιος ἔδυνε, τὰ ἄστρα ἐθαμπώθησα(ν) καὶ ὁ Ἀρχάγγελος
λέγει : Τί μὲ ἐπερωτᾷς, Κύριέ μου καὶ ὁ Κύριος λέγει : Ὁρκίζω σε καὶ ἀπο-
δίωξον, ὀρκίζω σε Εὐλόγητὸν ἀπὸν τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, τὸ τρισχά-
λεκτον καὶ μικτοχάλεκτον, τὸ καιόμενον τὸ ρά φ(ρ)υγόμενον καὶ ὁ Ἀρχάγ-
20 γελος εἶπε : Ὁρκίζω σε καὶ ἐξορκίζω σε εἰς τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ τὸν ἀσάλευ-
τον καὶ εἰς τὰ ἐξαπτέρυγα Χερουβείμ καὶ Σεραφεῖμ τοῦ ψυγῆσαι καὶ μαοα-

19 αὐξήσιν χφ. 21 γεβοκλώση χφ.

3 δοξὸ χφ. καὶ καὶ χφ. 5 ἰσασάκουσον χφ. εἰς τρεῖς διώρθωσα : εὐρηγς χφ.

8 μούτρας χφ. 12 μούτρας χφ. 13 αὐτὸν χφ. ἔριψον χφ. 14 αὐτὸν χφ. 19 ρά φρυγόμενον διώρθωσα : ραφρυγόμενον χφ.

θῆσαι ὡς τῆς ἀγριοσταφίδας, τὸ κονκκί καὶ ὡς τοῦ Ἰωνᾶ τὴν κολοκύθα καὶ τοῦ ἀμπελίου τὰ φύλλα.

Ἐπ' ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀμήν.

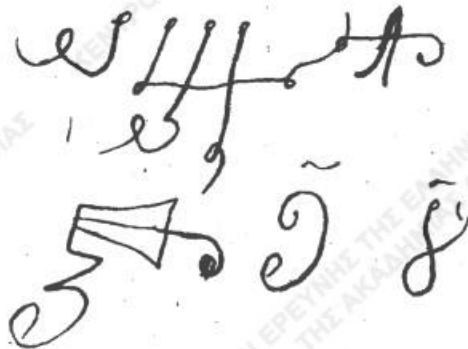
25

Τέλος

8.

Ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ τελευταίου ἐξαφύλλου τοῦ χειρογράφου εὐρίσκονται γεγραμμένα τὰ κάτωθι :

Εἰς τὴν μπαγίδα δταν πιαρμιοθῆ γράψε τοὺς κάτωθεν χαρακτήρε(ς) νὰ τοὶ βάλῃ(ς) ἀπάνω τῆη.

B'.

Τρία φύλλα ἐκ κοινοῦ χάρτου (0,14 × 0,10) ἀπεσπασμένα ἐκ χειρογράφου ποικίλου περιεχομένου, προερχομένου ἐκ τοῦ χωρίου Μουλιανὰ Σητείας. Ἐκ τῆς χρονολογίας ἢ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὰ ὑπ' ὄψιν φύλλα (ιδ. κατωτ.) προκύπτει ὅτι τὸ δημοσιεύμενον κατωτέρω ἐκ τούτων κείμενον ἀντεγράφη ἀρχομένης τῆς τρίτης δεκαετηρίδος τοῦ 19ου αἰῶνος.

Τὸ χειρόγραφον εἶναι ἠριθμημένον κατὰ σελίδας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν πρὸ ἡμῶν φύλλων, τὰ ὁποία φέρουν τὰς σελίδας 107, 108, 128, 129 (εἰς δύο σελίδας) καὶ 130.¹⁾

Ἐκτὸς τοῦ δημοσιευομένου κατωτέρω καταδέσμου εἰς κλέπτῃν καὶ τῆς λύσεως αὐτοῦ, περιλαμβανομένου εἰς τὰς σελίδας 129 (δίς), 130, ὑπάρχουν εἰς μὲν τὴν σελ. 107 κατάδεσις τῆς Γελλοῦς κολοβῆ, ἢ ὁποία εἶναι παραλλαγή τῆς

22 τὸ κονκκί καὶ ἀνέγνωσε Λ. Πολίτης. - Ἄρ. 8 1//το/εν.

¹⁾ Παρεχωρήθησαν εἰς ἐμὲ πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τῆς δημοδιδασκαλίας κ. Εἰρήνης Παπαδάκη - Κασσιέρη, ἣν εὐχαριστῶ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης.

περὶ τῆς Γελλοῦς παραδόσεως ὑπὸ Ψελλοῦ (ιδ. *Κωνστ. Σάθα*, Μεσαιων. βιβλιοθ. 5, 573 ἐξ. ἀρ. 1), εἰς δὲ τὴν σελ. 108 διάφοροι λογαριασμοί, οἱ ὅποιοι ἔχουν γραφῆ διὰ μεταγενεστέρως χειρός.

Τὸ δημοσιευόμενον ἔνταυθα μαγικὸν κείμενον εἶναι γεγραμμένον διὰ μελάνης μέχρι τοῦ στίχου 32 εἰς τὴν λέξιν *παντεπόπτα* τὸ ὑπόλοιπον μέχρι τέλους ἔχει προστεθῆ διὰ μολυβδίδος ὑπὸ μεταγενεστέρως χειρός. Τὸ πρῶτον μέρος στ. 1-32 εἶναι λίαν δυσανάγνωστον, καθ' ὅσον ὁ ἀντιγραφεὺς μετριωτάτης μορφώσεως, ὡς φαίνεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ καλῶς τὸ χειρόγραφον ἐκ τοῦ ὁποίου ἀντέγραψε ἢ ἦτο τοῦτο εἰς κακὴν κατάστασιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐλέγχεται ἀγνοῶν καὶ τοὺς πλέον στοιχειώδεις κανόνας τοῦ συλλαβισμοῦ καὶ τῆς ὀρθογραφίας. Ὡς παρατηρήθη ἀνωτέρω διὰ τὸ χειρόγραφον Α', ὁμοίως παρατηρεῖται καὶ ἐνταῦθα ἡ τάσις πρὸς φωνητικὴν καταγραφὴν τῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων· οὕτω π. χ. στ. 5. 6 *κόνπο*, 7 *κόνπους*, 6 *αφοργίω*.

σ. 129

Ἑρμηνεῖαι τῆς δέσις τοῦ κλέπτου.

Τις ὁποῦ ἐπῆρε τὸ πρᾶγμα τὸ Δ(εῖνα) τοῦ Δ(εῖνα) ὅταν κρυφίως νὰ κατεβαίη κᾶν που ἔκαμεν ἀρχὴ δέματος κορκίδας, ἢ ψυχὴ του τοῦ κλέπτη ὁποῦ ἔκλεψε τὸ ὁ Δ(εῖνα) τοῦ Δεῖνα ᾗς τῆ(ν) ξουσά μου δέσε μου τονε τὸν κλέ-
5 πτην' καὶ δέσε κόμπο ξανάτροφον καὶ πάλιν λέγε το - 5 - φορὲς καὶ πᾶσα βολὰ δέσε κόμπο ἕνα ὕστερα ἔχε ἕνα σκουτέλι ἀφόρηο μὲ ξίδι δριμύ. Τύλιξε τοὺς κόμπους, ἀπομούρωσέ τους ἄνω κάτω καὶ λέγε. Ἐπὰ ἀπομούρωνω τῆ ψυχὴ του ἐκείνου ὁποῦ ἐπῆρε τὸ Δ(εῖνα) τοῦ ὁ Δ(εῖνα) νὰ μὴν ἔχη νὰ
(μ)πορηῇ οὐδὲ ὄρεξις νὰ γαμήσῃ τὴν γυναιῖκα αὐτοῦ, μόνο νὰ εἶναι ψυμένος
10 καὶ μαραμμένος ὁ κλέπτης καὶ ὅταν ἐγὼ σιμώσω καὶ ἐβγάλω σε μὲ τὴν - πο-
σ. 129α ππο γεγωμβίν, τότες καὶ ἐκουσίως νὰ γαμήσῃ τὴν γυναιῖκαν του. || Καὶ πᾶσα του χάρι..... ἢ δέσου σαῖν ρουρουρου ἢ δέσου ἐκεῖ μά(γ)ανο, δεσουσά μου, γλυκουσά μου - ἢ σφιξουσά μου, ἀχάμνισε του τοῦ ὁ Δ(εῖνα) τὰ νεφ(ρ)ά του, τὰ νεφρά του καὶ τὰ ζοφά του, τὲς ἄρμοσές του, τὰ κόκκαλά του· ὡσάν
15 τράγος ν' ἀνεβαίη, ὡσάν πᾶλληκᾶρι νὰ κατεβαίη αβλα αβλα λιος λιοντελιος.

Τέλος τοῦ 5 δέματος.

Λύσις τοῦ δέματος τῶν 6 λογίων 1821.

Λύσις τοῦ κλέπτη. Ποιεῖ ἱερεὺς(ς) Ἐδλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ τροπιάριον τῆς ἡμέρας, τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, τὸ Θεοτόκε Παρθένε, τὸ προστα-

2 κρυφίως διώρθ. Λ. Πολίτης: κρηγιος χφ. 3 δέματος διώρθωσα: δερματος χφ. κορκίδας διώρθωσα: κόρκιδας χφ. 6 ὕστερα :

- 20 οία τῶν χριστιανῶν καὶ λαβὼν καλαμιά ὁ ἱερεὺς) τύπτει αὐτοῦ εἰς τή<ν> πλάτη
καὶ νὰ λέγῃ τὸ Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεος σου καὶ ν' ἀφήσῃς τὸ<ν>
κλέπτην. Ἐβγαλε τὰ ξύλα ἀπὸ τὴ γῆ καὶ ἔβγαλε καὶ τὰ κ<α>ρφίαν καὶ βάλε
τα εἰς τὸ μέλι καὶ λέγε· ἐδῶ νά'ναι εὐλογημένος πάντων· κατόπιν, βοηθήσατε
130 τὸ δοῦλον τοῦ Θεοῦ ὁ Δ(εῖνα) θεληματικῶς τοῦ Χ(ριστοῦ), στανικῶς τοῦ δια-
βόλου. Πές το φορὲς τρεῖς καὶ νὰ ἰδῆς τὴ δόξα τοῦ Θ(εοῦ) || καὶ ἀρχόμεθα
26 τὰς εὐχάς: τοῦ Κ(υρίου) δεηθῶμ(εν), Εὐ(λόγησον) Δέσ(ποτα). Δέσ(π)οτα παν-
τεπόπτα, ἡ κάθαρσις τῶ<ν> ἁμαρτημάτων<ν>, ἀκοίμητο<ς> ὀφθαλμός, ὁ γινώ-
σκων πάντα τὰ κρυπτά, ὁ διὰ μετάνοιαν ἄφεισι τοῖς ἀνθρώποις δωροθάμενος.

Γ'.

Χειρόγραφον ἐκ Λακωνίων τῆς ἐπαρχίας Μεραμβέλλου, ἀνήκον εἰς τὸν Νικ.
Ἀρχαύλην. Ἐκ τοῦ χειρογράφου τούτου, τὸ ὁποῖον παρ' ὄλας τὰς προσπαθείας
μου δὲν κατώρθωσα νὰ ἴδω, ἔχω εἰς χεῖράς μου φίλτρα, φιλτροκαταδέσμους καὶ
μαγικὸν μέσον πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κλέπτου, κατ' ἀντιγραφὴν ὑπὸ τοῦ φίλου
ὑπολοχαγοῦ κ. Στυλ. Φιορέντζη, κατόπιν ὑποδείξεώς μου.

Ἐκ τούτων δημοσιεύω μόνον τὸ ἀναφερόμενον εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ κλέπτου
κείμενον, ἐπιφυλασσόμενος βραδύτερον νὰ δημοσιεύσω καὶ τὴν ὑπόλοιπον ὕλην,
ὅταν κατορθώσω νὰ μελετήσω ὁ ἴδιος τὸ χειρόγραφον.

Ἔστιν οὖν σου κλέφτῳ κανένα πράγμα καὶ θέλεις νὰ βρῆς τὸν κλέφτη, ὅσους
ἀνθρώπους ὑποψιάζεσαι, νὰ βρῆς ἐτοσανὰ φύλλα τῆς δάφνης καὶ νὰ γράψῃς μὲ
τὸ μαχαίρι σὲ κάθε φύλλον τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ὑποψιάζεσαι. Ἐπειτα
θὰ βρῆς ἓνα τοικαμί καινούριο καὶ νὰ βράσῃς τὰ φύλλα μὲ ξίδι, μετὰ τὸ βρά-
σιμο θὰ βγάῃς τὰ φύλλα καὶ σὲ ὅποιο φύλλον δὲν ἔσβησε τὸ ὄνομα, αὐτὸς εἶναι
ὁ κλέφτης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Α' - 1.

Ἐν σ. 62, στίχ. 32 διώρθωσα τὴν γραφὴν τοῦ χειρογράφου «παταξανρέα»
εἰς «παταξαρέα» ὀδηγηθεὶς ἔξ ἑτέρου ἐξορκισμοῦ τῆς Γελλοῦς (ἐκ χειρογρ. 16
αἰ.) παρὰ Fr. Pradel, Griech. u. Südital. Gebete σ. 275, 17, ἐνθα αὕτη κα-
λεῖται παταξάρω. Ὁ Dieterich συνδέει τὸ ὄνομα κατὰ λαϊκὴν ἐτυμολογίαν πρὸς
τὸ ῥῆμα πατάσσω (ιδ. Fr. Pradel, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 340).

Ὁ δημοσιευόμενος ἐνταῦθα ἔξορκισμὸς τῆς Γελλοῦς ¹⁾, διασφύζων βυζαντινὴν παράδοσιν, εἶναι ἀπὸ τοῦ στίχου 18 κέξ. «Ὡς ἐξήρχετον ὁ Ἀρχάγγελος τοῦ Θεοῦ Μιχαὴλ ἀπὸ τοὺς οὐρανούς...» μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ὀνοματολογίου τῆς Γελλοῦς, παραλλαγή τῶν ἔξορκισμῶν: «*εὐχὴ τῆς Γυλοῦς*» παρὰ Ψελλῶ ²⁾ καὶ τοῦ ἔξορκισμοῦ «*τῆς Γυλοῦς*» ἐκ κώδ. τοῦ 15 αἰῶνος ³⁾.

Αἱ περὶ τῆς Γελλοῦς δοξασίαι ἐκ τῆς Ἀρχαιότητος διὰ τῶν Βυζαντινῶν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ⁴⁾. Κατ' αὐτὰς «*ἡ μιὰ καὶ ἀκάθαρτος Γελλῶ*» παραφυλάττει εἰσερχομένη κρυφίως ὑπὸ διαφόρους μορφάς ⁵⁾ εἰς τὸν θάλαμον τῶν λεχιδίων, ἔνθα ἀποπνίγει τὰ νεογέννητα βρέφη. Ἐνίοτε ὁμοῦς φρονεῖ αὐτά,

¹⁾ Ἡ λέξις *Γελλοῦδα*, ὡς ἀνωτέρω, ἀκούεται καὶ σήμερον ἔτι ἐν Σητεία. Συνήθεις τύποι τοῦ ὀνόματος κατὰ τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν καὶ σήμερον εἶναι *Γελλοῦ* καὶ *Γίλλοῦ* ἢ *Γυλλοῦ*: ἰδ. *Μιχαὴλ Ψελλοῦ*, Ἱστορικοὶ λόγοι, ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα (*Κων. Σάθα*, Μεσαιων. βιβλιοθ. 5, 572-6, 577-8) ἐκ κώδ. τοῦ 15 αἰ. Ἰδ. *Em. Legrand*, *Bibl. Gr. Vulg.* II, XVIII. *R. Reitzenstein*, *Poimandres*, Leipzig. 1904, σ. 298-9. *Arm. Delatte*, *Anecd. Athen.* I, 98 στ. 19, 117 στ. 18. Ἐκ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς: ἰδ. *M. Γ. Μιχαηλίδου Νουάρου*, *Λαογρ. σύμμ.* Καρπάθου τ. 1, Ἀθ. 1932, σ. 159 ἀρ. 1. *Εἰρ. Παπαδάκη*, *Λόγια* τοῦ Στετακοῦ λαοῦ, Ἀθ. 1938, σ. 135 ἀρ. 17. Ἐν Ἀπυράνθῳ τῆς Νάξου καὶ ἐν Μυκόνῳ, ὡς ὄνομα ἐδῶ τῶν νεράιδων, ἀπαντᾷ ὁ τύπος *Γιαλλοῦ*. Νέα Ἐστία 28 (1940) 1354 β καὶ *A. B. Οἰκονομίδη*, Ἀπεραθίτικα λαογραφικὰ σύμμεικτα, τευχ. Α', Ἀθήνα 1940, σ. 65. *N. Γ. Πολίτου*, *Παραδόσεις* 1, 396 (ἀρ. 668).

²⁾ Ἀς προστεθῶσιν ἔτι καὶ οἱ κάτωθι γνωστοὶ εἰς ἐμὲ τύποι: - *Γιλλῶ* παρὰ Μιχ. Ψελλοῦ, *Scripta Minora* (ἔκδ. *Ed. Kurtz - Fr. Drexl*) σ. 230 στ. 286. - *Γίλλου*, *Arm. Delatte*, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 94, 4, 235, 17, 249, 13. - *Γέλλου*, *Arm. Delatte*, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 117, 9, 130, 24. - *Γελοδιακόν* *Arm. Delatte*, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 245, 32.

³⁾ ἰδ. *Κων. Σάθα*, *Μεσαιων. Βιβλ.* 5, 576-7. Πρβλ. αὐτόθι: σ. 577 ἀρ. 3 «*Εὐχὴ ἐτέρα*» τῆς Ἀβυζοῦς ἔξορκισμῶς, σ. 577-8 ἀρ. 4 «*ἔξορκισμὸς τῆς Γίλλοῦς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος*». Κατὰ τὸν *P. Maas*, ἐν *Byz. Zeitsch.* 17 (1908) σ. 225 (πρβλ. καὶ *H. Wepding*, *Hess. Blätter f. Volkskunde* 23 (1924) σ. 121 καὶ *F. Ohrt*, ἐν *Hess. Blätter f. Volkskunde* 24 (1925) 39 σημ. 3), ἡ Ἀβυζοῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ δαιμόνιον Οβιζοῦθ, ἀναφερόμενον εἰς τὴν Διαθήκην τοῦ Σολομῶντος. Τὸ δαιμόνιον τοῦτο παρουσιάζεται καταδιώκον τὰ βρέφη, ἡδὴ δὲ ὑπὸ τοῦ Ψελλοῦ ταυτίζεται πρὸς τὴν Γελλῶ.

⁴⁾ Παρὰ *Em. Legrand*, ἔνθ' ἄνωτ. καὶ *R. Reitzenstein*, ἔνθ' ἄνωτ. Ἰδ. καὶ *Fr. Pradel*, *Griech. u. Südtal. Gebete*, σ. 280 (φυλακτήριον ἐκ κώδ. τοῦ 16 αἰ.) καὶ εἰς σελ. 285 καὶ 340.

⁵⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέ*, *Τὰ κατὰ τὴν γέννησιν καὶ τὴν βάπτισιν ἔθιμα τῶν Βυζαντινῶν*, Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπουδ. 14 (1938) 110-111. - *Τοῦ αὐτοῦ*, Συμβολὴ εἰς τὴν Κρητικὴν λαογραφίαν ἐπὶ βενετοκρατίας, Ἐπ. Ἐτ. Κρητ. Σπουδ. 3 (1940) 10. *Στίλπ. Κυριακίδου*, Παρατηρήσεις εἰς τὰς Χιακὰς παραδόσεις τοῦ Στ. Βίου, *Λαογρ.* 8 (1925-26) 478-480. Γενικῶς περὶ τῆς Γελλοῦς δύναται τις ναὶ ἰδῆ παρὰ *Pauily - Wissowa - Kroll*, *Real-Encyclop.* 13, 1005 ἀρθρ. *Gello* καὶ *Στίλπ. Κυριακίδου*, ἀρθρ. *Γελλοῦ ἢ Γίλλου* ἐν *Ἐλευθερουδάκη*, Ἐγκυκλ. Λεξ. 3, 784 β.

⁶⁾ Ἐν τῇ παρὰ Μιχ. Ψελλῶ παραδόσει «*Ἀποστροφή τῆς μιὰ καὶ ἀκαθάρτου Γελλοῦς*» λέγεται ὅτι αὕτη εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τῆς λεχοῦς μεταμορφωθείσα εἰς μυῖαν. Ἰδ. *Κωῖστ. Σάθα*, ἔνθ' ἄν. σ. 574.

ἔμβρουα, διαρκούσης ἔτι τῆς ἐγκυμοσύνης, ὅτε συμβαίνει εἰς τὰς ἐγκύους ἢ ἔκτρο-
σις, κοινῶς ἀποβολή. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου, ἐκτὸς τῆς ἐκ τοῦ ὡς ἄνω
ἐξορκισμοῦ κατὰ τῆς Γελλοῦς μαρτυρίας, λέγει σχετικῶς καὶ ὁ Ψελλὸς «αὕτη
(= ἡ Γελλῶ) γοῦν τά τε κνοφορούμενα φησὶν ἀναιρεῖ καὶ ὀπόσα τῆς μήτρας διο-
μισθήσοι»¹⁾.

Ἡ μᾶλλον ἐπικρατοῦσα σήμερον περὶ τῆς Γελλοῦς λαϊκὴ πίστις εἶναι ἡ
περὶ θανατώσεως ὑπ' αὐτῆς τῶν βρεφῶν δι' ἀποπνιγμοῦ ἢ δι' ἄλλων μέσων²⁾.
Παρὰ τὴν ἀντίληψιν ὅμως ταύτην ἐν Χίῳ καὶ ἀλλαχοῦ δοξάζεται ἔτι ὅτι εἰσερ-
χομένη αὕτη ἐντὸς τοῦ οἴκου κακοποιεῖ τὰς τεκούσας, συγχεομένη πρὸς τὰς νε-
ραΐδας³⁾. Ἐν Κρήτῃ συγγέουν τὴν Γελλῶ πρὸς τὰς Στριγγλας. Οὕτω «Γελλοῦδες
εἶναι αἱ γυναῖκες πὸν φταρμίζουνε, τρῶνε εἴτε ἀπὸ κακία εἴτε ἀπὸ ἀγάπη. Πηγαί-
νουν τὴ νύχτα χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουν καὶ οἱ ἴδιες καὶ ρουφοῦν τὸ αἷμα τοῦ
παιδιοῦ (ιδίως τρῶνε τὰ μωρὰ καὶ τὰ καλὰ ζῶα). Ὅταν ἓνα παιδί εἶναι πολὺ
ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο, δὲ χωρεῖ ἀμφιβολία πὸς τὸ τρῶνε οἱ Γελλοῦδες»⁴⁾. Ἐν
Ἀπυράνθῳ δὲ τῆς Νάξου ἀπέδιδον πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν εἰς τὴν ἐπήρειαν
τῆς «Γιαλλοῦς», ὅταν ἓνα παιδί ἡσθένει ἀπὸ βασκανίαν, μάγια, δαιμονικὴν ἐπή-
ρειαν κλπ.⁵⁾.

Διῶκται τῆς Γελλοῦς ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ψελλοῦ οἱ ἅγιοι Σισίνιος, Σί-
νης καὶ Σηνόδωρος, οἵτινες καταδιώξαντες συνέλαβον καὶ κατεβασάνισαν αὐτήν,
ἵνα ὁμολογήσῃ τὰ δώδεκα καὶ ἡμισυ ὀνόματά της⁶⁾. Ἐν ταῖς διαφόροις εὐχαῖς,
ἐξορκισμοῖς καὶ φυλακτηρίοις παρουσιάζεται συνήθως ἡ Γελλῶ ὑπὸ μορφὴν γυ-

1) *Μιχαὴλ Ψελλοῦ*, ἐνθ' ἄν. σ. 573 ἀρ. 2.

2) Ἰδ. *Μ. Γ. Μιχαηλίδου Νουάρου*, ἐνθ' ἄν. σ. 246α, *Εἰρ. Παπαδάκη*, ἐνθ' ἄν. σ.
135. *Στρ. Μυριβήλη*, Ὁ λογοτέχνης καὶ ἡ φυλὴ, *Νέα Ἑστία* 14 (1940) 723α (Λέσβου), *Ἀθαν.*
Χ. Μπούτουρα, Προλήψεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἐρμηνεῖα αὐτῶν. ἐν Ἀθ. ἄ. ἔ. σ. 46-7.
Οὗτος λέγει προσέτι ὅτι, ἐὰν γελᾷ τὸ βρέφος, ἐνῶ κοιμᾶται, πρέπει ἀμέσως ν' ἀφυσπιθῇ,
ἐπειδὴ πιστεύεται διὰ τὸ ὁμόηχον ὅτι ὁ γέλωσ προέρχεται ἐξ ἐπήρειας τῆς Γελλοῦς.

3) Ἰδ. *Στυλ. Βίου*, Χιακαὶ παραδόσεις, *Λαογρ.* 8 (1921/25) 430-31 ἀρ. 11 καὶ σ. 445,
478-79. - *Ἀθ. Μπούτουρα*, ἐνθ' ἄν. σ. 124 ἀρ. 2. - *Στίλ. Κυριακίδου*, Ἑλλην. λαογραφία Μέγ.
Α' σελ. 185, 188. Ἐνιαχοῦ εἰς τὰς νεραΐδας ἀποδίδονται χαρακτηριστικαὶ ἰδιότητες τῆς Γελ-
λοῦς ὡς ἡ τοῦ ἀποπνιγμοῦ τῶν βρεφῶν (ἐν Ρόδῳ) ἢ καλοῦνται αὗται ἀπλῶς διὰ τοῦ
ὀνόματος *Γελλοῦδα* ἢ *Ἀγυλλοῦδα* ἐν Χίῳ, *Γιαλλοῦδα* ἢ *Ἀγελλοῦδα* ἐν Μυκόνῳ καὶ Τήνῳ καὶ
Γιαλλοῦ ἐν Τήλῳ. Ἰδ. *Ν. Γ. Πολίτου*, Τὰ ὀνόματα τῶν νεραΐδων καὶ τῶν Ἀνασκελάδων,
Λεξικογρ. Ἀρχεῖον 5, 25.

4) *Εἰρ. Παπαδάκη*, ἐνθ' ἄν. σ. 135 ἀρ. 17. 1.

5) *Νέα Ἑστία* 28 (1940), 1354β-1355α.

6) *Μιχαὴλ Ψελλοῦ*, ἐνθ' ἄν. σ. 573-75 ἀρ. 1. - *R. Reitzenstein*, ἐνθ' ἄν. σ. 299. - *Arm.*
Delatte, ἐνθ' ἄν. 99, 13 κέξ. - *Ἰωάν. Ζωγραφεῖ*, Ἡ Γυλοῦ (φυλακτῆριον), *Κρητ. Ἀσκήρ*

ναϊκός και ξεορκίζεται ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἄρσενιου¹⁾ καὶ τῶν ἀρχαγγέλων Γαβριήλ²⁾ καὶ Μιχαήλ³⁾.

Πρὸς ξεορκισμὸν ἔτι «τῷ Γελλούδω» χρησιμοποιοῦν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σητείας Κρήτης καὶ σχετικὰ «καρφώματα»⁴⁾: οὕτω «... κάνουν ἓνα σταυρὸ μονοκόμματο ἀπὸ φλασκὶ καὶ τοῦ κάνουν ἐννιά τρύπες καὶ τὸν κρεμοῦν ἔς τὸ λαιμὸ τοῦ παιδιοῦ»⁵⁾ ἢ «καρφώνουν σὲ μιὰν ἀθανατοκρομμύδα ἐννιά ξυλαράκια ἀπὸ καλάμι κ' ὕστερα τὴν κρεμοῦνε μέσα ἔς τὴν καμινάδα»⁶⁾: ἐπίσης «βρῖσκουν ἕξε περόνες καλαμένιες καὶ τσοὶ καρφώνουνε ἔς τὸν ἀθάνατο ἀνάδια ἔς τὴ θάλασσα, νὰ εἶναι λῆγωσι⁷⁾ καὶ λένε: Τσοὶ κοσιπέντε τοῦ Δεκεμβριοῦ Χριστὸς γεννᾶται ἐτούτ' ἡ ὥρα κ' ἐκείνη μιὰ λογαῖται. Ἐπαὲ καρφώνω τὸ Γέλλουδο καὶ τὴ Γελλούδα καὶ τὰ μικιὰ Γελλουδάκια, τὰ σκώτια ντου, τὰ μελαχόνια⁸⁾ ντου καὶ τὰ μέλη ντου ὄλα, νὰ λείπουνε ἀπὸν τοῦ δεῖνα τὸ παιδί. (Ὁνομάζουν τὸν πατέρα, τὴν μητέρα καὶ τὸ παιδί)»⁹⁾.

Σημειωτέον τέλος ὅτι τὸ ὄνομα Γελλοῦ καὶ Γελλούδα ἐχρησιμοποιεῖτο παλαιότερον¹⁰⁾ καὶ σήμερον ὁμοίως ἐν Σητείᾳ¹¹⁾ ὡς βλασφημία καὶ ὕβρις, προσαπτομένη εἰς τὰς κακὰς γυναῖκας.

4 (1910), 572-3. Κατ' ἐπέκτασιν πιθανῶς ἐκ τῆς ἐπφθῆς ταύτης συναντῶμεν δώδεκα καὶ ἥμισυ ὀνόματα καὶ εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Σπανοῦ. (Ἀκολουθία τοῦ ἀνοσίου τραγογῆν Σπανοῦ): *Em. Legrand, Bibl. Gr. Vulg.* II, 28 κέξ.

¹⁾ Ἰδ. *Μιχ. Ψελλοῦ*, ἐνθ' ἀν. σ. 577 ἀρ. 3.

²⁾ Ἰδ. *Reitzenstein*, ἐνθ' ἀν. σ. 298.

³⁾ Ἰδ. *Μιχ. Ψελλοῦ*, ἐνθ' ἀν. σ. 576 ἀρ. 2. - *Fr. Pradel*, ἐνθ' ἀν. σ. 280. - *Reitzenstein*, ἐνθ' ἀν. σ. 298.

⁴⁾ Περὶ τῶν σημερινῶν καρφωμάτων γενικῶς ἰδ. *Φαῖδ. Κουκουλέν*, ἐν Λαογρ. 8 (1921/25) 323 ἔξ. - *Ἀντ. Κεραμοπούλλου*, Ἀποτυμπατισμὸς σ. 70 ἔξ.

⁵⁾ *Εἰρ. Παπαδάκη*, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 135 ἀρ. 17, 1.

⁶⁾ *Αὐτόθι*, σ. 135 ἀρ. 17, 1.

⁷⁾ *Φθίνουσα σελήνη*. Ἡ τέλεισις μαγικῶν πράξεων τῆς σελήνης μειουμένης εἶναι γνωστὴ ἤδη ἐκ τῆς Ἀρχαιότητος. Ἰδ. *R. Wünsche*, *Defix. tabell. Atticae*, σ. XXX, στ. 338. Ἐνταῦθα παραγγέλλεται ἐπὶ καταδέσμου «κρεῖσσον δὲ ποιεῖς σελήνης μειουμένης».

⁸⁾ Σπλάγγνα.

⁹⁾ Παραλλ. ταύτης ἰδ. *Εἰρ. Παπαδάκη*, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 135-6. Συνήθης ἔτι εἶναι ἡ μνεῖα τῆς Γελλοῦς ἐν πλείστοις λαϊκοῖς ξεορκίαις καὶ ἐπφθαῖς. Οὕτως ἐν Καρπάθῳ εἰς ξόρκι τῆς βασκανίας «φύε κατὴ βαούρα... κακὸ Γελλουκίό...», *Μ. Γ. Μιχαηλίδου - Νουάρου*, Λαογρ. Σύμμ. Καρπάθου 1, 154. Εἰς ξόρκι «Γιὰ νὰ μὴ σὲ δαγκάσουν ζωῦφια τὴ νύκτα» «... Γέσετε, χαλινώσετε... τὰ πονηρὰ τῆς νύχτας, τὴν Γελλοῦ, τὴν Μαλλοῦ, τὴ Σαθθοῦ» αὐτόθι σ. 159 ἀρ. I. «τὴν Γελλοῦ τσοὶ τὸ Βραχνα...» αὐτόθι σ. 160 ἀρ. II. καὶ σ. 163 ἀρ. VIII.

¹⁰⁾ *Πουλολόγος* στ. 417 «*Αἰγύπτισσα μὲ τὸ μανδίν, γυλοῦ μὲ τὸ καράλιν*» *Wagner*, *Carm. Gr. med. aevi* σ. 191. - *Δεόντιος Μαχαιρῶς* (ἐκδ. *R. M. Dawkins*, I, 216. 4. «οἱ γιλ-

2.

Παράλληλως πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον καταδέσμοις ἐπὶ τοὺς καταλάλους (γλωσσοδήματα), ἵνα μὴ δυνηθοῦν οὗτοι διὰ τοῦ βασκανίου αὐτῶν λόγου καὶ ἐπιφέρουν βλάβην εἰς τὸν ἀντίπαλον¹⁾, ὑπάρχουν καὶ ἑξορκισμοὶ καὶ ἄλλαι μαγικαὶ ἐπιφθὰς πρὸς προφύλαξιν ἢ ἀπαλλαγὴν τινος ἐκ τῆς ἐπηρείας τῆς γλωσσοφαγίας²⁾ (= βασκανίας προερχομένης ἐκ φθονεράς ὁμιλίας ὑπὸ τοῦ βασκαίνοντος περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἢ εὐτυχίας τινός). Οὕτως εἰς προσευχὴν ἐκ τῆς Ἀρχαιότητος πρὸς τὸν Ἑρμῆν λέγεται: «... διάσωσόν με πάντοτε εἰς τὸν αἰῶνα ἀπὸ φαρμάκων καὶ δολίων καὶ βασκοσύνης πάσης καὶ γλωττῶν πονηρῶν, ἀπὸ πάσης συνοχῆς, ἀπὸ παντὸς μίσους θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων»³⁾.

Μεταξὺ τῶν τοιούτων προφυλακτικῶν μέσων καταλέγεται καὶ ὁ ἐνταῦθα δημοσιευόμενος ἑξορκισμὸς, δι' οὗ ἐπιζητεῖται ἡ ἀπαλλαγὴ τινος ἐκ τῆς γλωσσοφαγίας.

3.

Παρὰ τὰς καταδέσεις ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου ἐν διαφόροις περιστάσεσιν

λοῦδες | γ - οἱ μαμμοῦδες» πρβλ. καὶ παρὰ Κυρ. Χατζηϊωάννου, Σύμμεικτα λαογραφικὰ ἀπὸ τοὺς Κυπριῶτες χρονογράφους, Πάφος (1937) 2, 300 β - 301 β. - Μάρκον Ἀντωνίου Φωσκόλου (1669) Φορτουνάτος (ἐκδ. Στεφ. Ξανθουδίδου σ. 55) Α, 317 Μποζ. «Πάγω λοιπό, μὰ τρέμουσι τ' ἀτζά μου ἀπὸ τὴν πείνα | νὰ πὰ γυρεύω μιὰ Γέλλου, ρουφιάνα, μιὰ ξοξίνα».

¹⁾ *Εἶρ. Παπαδάκη*, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 135.

¹⁾ Ἰδ. Γ. Ράλλη - Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων Β'. 446, Εἰς σχόλια τοῦ Βαλασαμῶνος εἰς ΞΑ' κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου λέγεται ὅτι κατηγορήθη τις, διότι «εὐρέθη ἐπ' αὐτοφύρωφ ἐγκόλπιον ἔχων ἔνδυμα νεογεννοῦς παιδίου καὶ εἶπε τοῦτο δοθῆναι αὐτῷ παρὰ τινος γυναικὸς εἰς ἀποτροπὴν καὶ ἐπιστομισμὸν τῶν ἐπιχειρούντων κατ' αὐτοῦ λέγειν». - *Arm. Delatte*, ἔνθ' ἄν. σελ. 89 ἔξ. 503, 15 ἔξ. - *Φαίδ. Κογκουλέν*, ἐν *Λαογρ.* 9 (1926) 55, 57, 94 καὶ 97 - 99. Τοιοῦτοι κατάδεσμοι μαρτυροῦνται ὄντες ἐν χρήσει ἤδη κατὰ τὸν 4ον καὶ 3ον αἰ. π. Χ. Ἰδ. *Dittenberger*, *Syll.*³ III, 1174 καὶ 1175. *R. Wünsche*, *Defix. tabell. Atticae* ἀρ. 50, 54 πολλ.

²⁾ Ἰδ. ἐκ παλαιότερας ἐποχῆς παρὰ *Arm. Delatte*, ἔνθ' ἄν. σ. 451, 15 ἔξ. «εἰς τὸ ἀποκερῶσαι ἐχθροὺς καὶ ἵνα ποιήσῃ χαρτὴν εἰς γλωσσοφαγίαν» ἐκ κώδ. 15ου αἰ. ἰδ. αὐτόθι καὶ σ. 616, 28 (ἐκ κώδ. 15 αἰ.) «τοῦ λυτρῶσαι ἐκ πάντων κινδύνων καὶ συκοφαντίας καὶ καταλαλίας καὶ γλωσσοφαγίας καὶ πάσης μαγείας πονηροῦ ἀνθρώπου». Ἰδ. ἐπι αὐτόθι σ. 120, 33. 121, 1 - 2 (ἐκ κώδ. 18 αἰ.). Καὶ ἐκ συγχρόνου λαϊκοῦ ἑξορκίου τῆς βασκανίας (ἐκ Καρπάθου) «τὸ κακὸν ἐμμάτι, ἡ κατὴ γλωσσοφαγία. . .», *Μ. Γ. Μιχαηλίδου - Νουάρον*, ἔνθ' ἄν. σελ. 155 ἀρ. II. 157 ἀρ. IV. ἰδ. καὶ *Προμ. Πυρφ.* (1926) φ. 32 σ. 7.

³⁾ *R. Reitzenstein*, ἔνθ' ἄν. σ. 21.

εύρισκοντο ἤδη ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς περιόδου κατάδεσμοι λίαν διαδεδομένοι καὶ ἐπὶ τὰ ἐπιβλαβῆ ὄντα, ὄρνεα, θηρία, ἔρπετὰ κ. ἄ. ¹⁾.

Ἐκ τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν κατεδέοντο παλαιότερον, ὡς καὶ σήμερον ἔτι, ὁ ἰέραξ ²⁾, ὁ κόραξ ³⁾, ὁ βίτσιλος ⁴⁾ (= ἀετός), ὁ φιλάδελφος ⁵⁾ ἢ χιλιάδερφος (ἐν Κρήτῃ) (= γυπαετός) καὶ ὁ λούπαρδος (εἶδος ἰέρακος) ⁶⁾.

Διὰ τῶν δημοσιευομένων ἐνταῦθα καταδέσμων τῆς βιτσιλίας ⁷⁾ καὶ τοῦ χιλιάδερφου ἢ φιλάδελφου ⁸⁾, ἐξ ὧν ὁ ὑπ' ἀρ. 3 εἶναι παραλλαγή καταδέσμου ἐκ Κρήτης πρὸς ἀποδιώξιν τῶν ὄρνέων καὶ τοῦ ἀγριογάτου ἀπὸ τῆς ἀρπαγῆς τῶν αἰγοπροβάτων (ιδ. Λαογρ. 9, 106), ἐπιδιώκεται ἡ ἀπόκρουσις τούτων ἀπὸ τῶν οἰκιακῶν ζώων καὶ τῶν ποιμνίων τοῦ καταδένοντος ἢ ἄλλου τινός.

4.

Ἄτελεύτητοι ἔτι εἶναι αἱ καθόλου μαγικαὶ πράξεις, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ αἱ καταδεικτικαί, ἀπὸ τῆς Ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον, ἀφορῶσαι εἰς τὴν προσέλκυσιν τοῦ ἔρωτός τινος, ἰδίᾳ δὲ οἱ κατάδεσμοι ἐπὶ τοὺς νεονύμφους ὑπὸ τῶν ἀντιζήλων των πρὸς βλάβην αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης περιπτώσεως καὶ πρὸς πρόληψιν τῆς βλαπτικῆς ἐπενεργείας τῶν διαφόρων τούτων κατὰ τῶν νεονύμφων μαγικῶν καταδέσεων ἐπενοήθησαν ποικίλα μέσα πρὸς προφύλαξιν ἀπ' αὐτῶν ⁹⁾, μεθ' ὧν καὶ τὰ ἐνταῦθα δημοσιευόμενα, κατὰ τὰ ὁποῖα, ἵνα ἐξουδετερωθοῦν αἱ κατὰ τῶν νεονύμφων καταδεικτικαὶ πράξεις καὶ μὴ ἐπενεργήσουν ἐπ' αὐτοὺς βλαπτικῶς, ὄφειλον οὗτοι

¹⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἄν. σελ. 66 - 70.

²⁾ Αὐτόθι σ. 68.

³⁾ Αὐτόθι σ. 488. - *Ἀντ. Γ. Ζερβάκι*, Γητεῖες ἐξ Ἐμπάρου. Λαογρ. 4 (1912/14) 513, ἀρ. 3. - *Γ. Κουρμούλη*, Κρητικαὶ ἐπφδαί. Κρητ. Μελέται 1 (1933) 262 β «*γυτεῖα γιὰ τὰ γιδοπροβάτα*».

⁴⁾ *Ν. Γ. Πολίτου*, Ἐν κεφάλαιον νομοκάνονος. Λαογρ. 3 (1911) 386. Πρὸβλ. καὶ *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἄν. σ. 106. - *Γ. Κουρμούλη*, ἐνθ' ἄν.

⁵⁾ Ἰδ. περὶ τοῦ ὄρνέου τούτου: *Ν. Γ. Πολίτου*, Λαογρ. Σάμι. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1921, σ. 58 - 59.

⁶⁾ Ἰδ. *Ἀντ. Ζερβάκι*, ἐνθ' ἄν. καὶ *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἄν.

⁷⁾ Παραλλαγὴν ἐκ Νισύρου ἰδ. παρὰ *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἄν. σ. 489. - Ἰδ. ἔτι «*δεσιεὺς τῆς βιτσιλίας*», *Γ. Κουρμούλη*, Κρητικαὶ ἐπφδαί. Κρητ. Μελ. 1 (1933) 262 β. - *Ἀντ. Ζερβάκι*, ἐν Λαογρ. 4 (1912/14) 513 ἀρ. 3 καὶ ἐξ Ἰνναχωριῶν (Περβόλια) Κρήτης, ἐν τῷ Λαογρ. Ἀρχ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀρ. 1161Δ σ. 141.

⁸⁾ Ἰδ. *Ἀντ. Ζερβάκι*, ἐνθ' ἄν.

⁹⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἄν. σελ. 86, 90, 459 - 465. Ἐκ Κρήτης, *Μαρίας Λιονδάκι*, Ὁ γάμος στὴν Κρήτῃ τότε καὶ παλιά. Ἐπ. Ἐτ. Κρητ. Σπουδ. 3 (1940) 372δ'.

κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελέσεως τῆς ἱερολογίας τοῦ γάμου νὰ φέρουν δεδεμένους ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοὺς ὡς ἀνωτέρω μαγικοὺς χαρακτῆρας.

5.

Καὶ τὸ γεγονός τοῦ τοκετοῦ μετὰ τῶν συνυπαρχόντων εἰς αὐτὸν ἐνίοτε πλείστων κινδύνων διὰ τὴν ἐπίτοκον ὠδήγησε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐπινόησιν πολυποικίλων μέσων πρὸς ἐπιτάχυνσιν αὐτοῦ καὶ ἐλευθέρωσιν ἀπ' αὐτοῦ τῆς τικτούσης. Οὕτως ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων ὠκυτοκίων ὑπὸ τοῦ Ν. Γ. Πολίτου¹⁾, ὄντων παλαιότερον ἐν χρήσει πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ τοκετοῦ, δημοσιεύομεν ἀνωτέρω ὠκυτόκιον, τὸ ὁποῖον, ὡς ἐπίφθεγμα, προερχόμενον ἐξ ἐκκλησιαστικῆς ἐκφράσεως, ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μαγικῶν ἐπφδῶν ἐν περιάπτει²⁾ πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπόν.

6.

Βλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 3.

7.

Βλοητό λέγεται ἐν Κρήτῃ τὸ περιοδικὸν ξρουσίελας, προσβάλλον τὸ πρόσωπον συνεπεῖα χρονίας παθήσεως τῶν ὄτων, ὀφθαλμῶν, ρινὸς καὶ στόματος (ἰδ. *Εἰρ. Παπαδάκη*, Λόγια τοῦ Στειακοῦ λαοῦ σ. 124, 3).

Ἐκτὸς τῆς διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐξορκισμοῦ θεραπείας τοῦ βλοητοῦ γίνεται χρῆσις πρὸς τοῦτο ἐν Ἐμπάρῳ Κρήτης καὶ λαϊκοῦ ἐξορκίου (Λαογρ. 4, 513 ἀρ. 4).

8.

Περὶ τῆς θήρας δοξάζεται παρὰ τῷ λαῷ ὅτι ὁ κυνηγός, τὸ ὄπλον, τὰ θηρευτικὰ ἐν γένει ὄργανα καὶ ὁ κύων του ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπήρεια τοῦ βασκάνου ὀφθαλμοῦ καὶ ἐπομένως εἰς ἀστοχίαν κατὰ τὴν θήραν³⁾. Διὰ τοῦτο ἐκτὸς τῶν ποικίλων προφυλάξεων, αἵτινες λαμβάνονται, ἵνα ἀποφευχθῇ «τὸ κακὸ μάτι», ἔχουν ἐπινοηθῆ παραλλήλως καὶ πλείστα μαγικὰ μέσα, ἰδίᾳ ἐπφδαί, πρὸς ἀπαλλαγὴν τούτων ἀπὸ τῆς βασκανίας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τοῦ καταδέσμου⁴⁾ εἰς ὃν ὑπεβάλλετο πολλακίς τὸ ὄπλον ἢ ὁ κύων.

Μεταξὺ τῶν μέσων τούτων εἶναι καὶ οἱ δημοσιευόμενοι ἀνωτέρω μαγικοὶ

¹⁾ Ἐν Λαογρ. 6 (1918) 299-346 καὶ κατ' ἀνατύπωσιν ἐν Λαογραφ. Συμμ. 2, 284-316.

²⁾ Ν. Γ. Πολίτου, Λαογρ. Σύμμ. 2, 298.

³⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέν* ἐν Λαογρ. 8, 318, 342 κ. ἀ.

⁴⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέν* ἐν Λαογρ. 9 (1926-28) 108, 500.

χαρακτήρες πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς παγίδος ἐκ τῆς ἀστοχίας πρὸς τὸ κυνήγιον ἕνεκα βασκανίας.

Β - Γ'

Παρὰ τοὺς καταδέσμους κατὰ τῶν νεονύμφων, ἐρωμένων κλπ. ὑπάρχουν σήμερον ἐν εὐθείᾳ χρήσει, ὡς ἐν Μάνη¹⁾, Κερκύρα²⁾, Κρήτη³⁾, κ. ἄ. καὶ κατάδεσμοι ἐναντίον τῶν κλεπτῶν πρὸς βλάβην ἢ ἀνακάλυψιν αὐτῶν.

Ἡ χρῆσις τούτων, ἡ ὁποία εἶναι παλαιότητα, μαρτυρεῖται εὐρέως ἤδη ἐκ τῶν μαγικῶν πατύρων⁴⁾ καὶ τῶν βυζαντινῶν πηγῶν⁵⁾, πλουσιώτερον δ' ἐκ τῆς ὑστεροβυζαντινῆς περιόδου καὶ τῶν μεταβυζαντινῶν χρόνων μέχρι τῆς σήμερον⁶⁾.

Ἡ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. Γ' μαγικὴ πράξις πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κλέπτου προέρχεται ἐξ ὁμοίας «εἰς κλέπτην» ἀπαντώσεως ἐν κώδ. Bononiens. Univers. ὑπ' ἀρ. 3632 φ. 361^v τοῦ 15. αἰῶνος καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ παραγγέλλεται :

«*Λάβε οὖν φύλλα δάφνης εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὑπόπτων καὶ γράφον πασηνὸς ὄνομα εἰς τὸ φύλλον τῆς δάφνης· εἶτα βάλον τὰ φύλλα ἐντὸς εἰς τζουκάλι ἀφόρεστον, εἶτα βράσον καὶ τὰ καθόλου λειοῦνται τοῦ δὲ κλέπτου οὐ λειοῦνται*»⁷⁾. Καὶ ἐν ἑτέρᾳ μαγικῇ πράξει πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κλέπτου ἐκ κώδ. τοῦ 19. αἰῶνος παρὰ *Arm. Delatte*, ἐνθ' ἀν. σ. 152, 13 λέγεται· «*Γράφον τοὺς χαρακτῆρας τούτους εἰς φύλλον δάφνης καὶ δός τα ἐκεῖνον ὁποῦ μέμφεσαι*».

Ἐργάφη τὸν Μάρτιον τοῦ 1941.

¹⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἀν. 4. 471.

²⁾ *Νοεμῆς Ἀ. Ζωηροῦ Πασσα*, Λαογραφικὰ σύμμεικτα ἐκ Κερκύρας καὶ ἄλλων τόπων. Λαογρ. 11 (1934 - 37) 126. 10.

³⁾ Ἰδ. *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ' ἀν. σ. 100.

⁴⁾ Ἰδ. *Karl. Preisendanz*, Papyr. Gr. mag. I, σελ. 184, 186 - 8, 191 - 2.

⁵⁾ *Φωτίου*, Νομοκάνων τίτλ. Θ' κεφ. ΚΕ' (*Πάλλη - Ποτλή*, Σύνταγμα 1, 197) «*Εἰ δὲ καὶ ἀστρολόγος ἢ ἑτέραν ἀπηγορευμένην μαντείαν μετιῶν, ἐρωτηθεὶς εἴπη κλέπτην τὸν μὴ ὄντα ὑπόκειται ταῖς διατάξεσι*». - Πρβλ. αὐτόθι καὶ ἐν σ. 199 (σχόλιον).

⁶⁾ Ἰδ. Πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ κλέπτου: *Vasiliev*. Anecd. Graecobyz. Mosquae 1893, σελ. 340 - 41, κγ' - κη' (ἐκ κώδ. 15. καὶ 16. αἰ.), σ. 330 (ἐκ κώδ. τοῦ ἔτ. 1497). - *Ἰωάνν. Σταφίδα*, Ἰατροσόφιον (*Em. Legrand*, Bibl. Gr. Vulg. II, 10 (ἐκ κώδ. 15. αἰ.). - *Arm. Delatte*, Anecd. Athen. I, σελ. 38, 42, 48 - 9, 66. 140 - 142, 587, 592 - 4, 597 πολλ. - *Συνοδ. Λάμπρου*, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἑλλην. κωδίκων τ. 2, σ. 204 ἀρ' κώδ. 809 τοῦ 17. αἰ. Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 8 (φ. 42 β) τοῦ κώδ. «*περὶ κλέπτην πῶς νά τὸν εὕρης*» - *Φαίδ. Κουκουλέ*, ἐνθ. ἀν. Λαογρ. 9 (1926 - 28) 59, 100, 471 - 72. Λαογραφ. Ἀρχεῖον Ἀκαδημ. Ἀθηνῶν, ἀρ. 1161Δ (1938) σελ. 95, 124, 125, 131 (ἐξ Ἰνναχωρίων Κισάμου Κρήτης).

⁷⁾ Ἰδ. παρὰ *Arm. Delatte*, ἐνθ' ἀν. σ. 608, 4-7. Τὰ φύλλα τῆς δάφνης ἠχρησιμοποιοῦνται καὶ πρὸς ἄλλας μαγικὰς πράξεις, ὡς π. χ. «*Εἰς ὑπνον*», ἐνθ' ἀν. σ. 142, 10.